

ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการ SMEs
ในจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อการบริหารกิจการ

Problems and limitations on the use of the financial statements for SMEs'
entrepreneurs in business management

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (Sirirut Jaensirisak)¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาหรือข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในการบริหารธุรกิจ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และเลือกตัวอย่างตามสะดวก จำนวน 100 ราย และสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการ 10 ราย โดยใช้แบบสอบถามทั้งแบบมีและไม่มีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับ (1) ข้อมูลทางการเงินที่ผิดพลาด เพราะขาดการวางระบบบัญชีที่ถูกต้องและเหมาะสม และขาดบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย (2) ความล่าช้าของการแสดงข้อมูลในงบการเงิน เพราะจำนวนบุคลากรทางด้านบัญชีไม่เพียงพอกับปริมาณงาน และ (3) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการอ่านงบการเงิน อีกทั้ง บุคลากรที่รับผิดชอบงานทางด้านบัญชีของกิจการขาดความรู้และประสบการณ์อย่างเพียงพอ ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่สามารถนำข้อมูลจากงบการเงินมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

Abstract

The objective of this research was to study problems or limitations on the use of financial statements for SMEs' entrepreneurs in business management. Data collected from 100 entrepreneurs in Amphoe Muang, Ubon Ratchathani province and also selected 10 of them to deep interview process by using both constructed and unconstructed questionnaires. The research found that most of the entrepreneurs agreed that their businesses had problems or limitations on the use of the financial statements in terms of (1) error of financial information because lacking of correct and appropriate accounting system and also personal who can carry out the high technology in order to gather and analyze data; (2) delay of financial statements' presentation cause of insufficient of accounting staffs, and (3) lacking of knowledge and understanding in financial statements for most of the entrepreneurs and the accounting staffs. Therefore, the entrepreneurs would not be able to utilized information from the financial statements fully.

คำสำคัญ : ผู้ประกอบการ งบการเงิน

Keywords : Entrepreneur, Financial Statement

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการบัญชี คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ความสำคัญและความเป็นมา

ในยุคปัจจุบัน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ กว่าร้อยละ 95 ของธุรกิจเอกชนในประเทศไทยเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่ใหญ่ และมีความสำคัญที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันได้กับประเทศต่างๆ ได้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม , 2556) ภาครัฐและเอกชนหลายแห่งได้มีการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ SMEs เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการให้พัฒนาศักยภาพ ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างเต็มกำลัง ตัวอย่างการส่งเสริมจากหน่วยงานของภาครัฐ คือ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี และหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ในภูมิภาคในฐานะหน่วยงานผู้นำในการดูแล ขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าของจังหวัด ได้ร่วมมือกับภาคเอกชนในจังหวัดในการกำหนดยุทธศาสตร์การค้าของจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2555 - 2559 ซึ่งเน้นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าของจังหวัดและของไทยให้ขยายตัวอย่างยั่งยืน และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ โดยมีกลยุทธ์ที่ต้องการ “มุ่งยกระดับการค้า เชื่อมโยงสู่วงกลมเศรษฐกิจ” นำมาสู่การกำหนดเป็นพันธกิจหลายประการ โดยหนึ่งในพันธกิจนั้นคือ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการ OTOP เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และ ผู้ประกอบการขนาดย่อม เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของจังหวัดให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถเข้าถึงแหล่งทุน มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบทางการค้าทั้งภายในและระหว่างประเทศ

ในจังหวัดอุบลราชธานีมีการดำเนินธุรกิจ SMEs เพิ่มขึ้นจำนวนมาก โดย SMEs เหล่านี้ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นนิติบุคคลและต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดไว้ รวมไปถึงการจัดทำงบการเงิน ซึ่งเป็นรายงานทางบัญชีที่แสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของกิจการ การเปลี่ยนแปลงของเงินสดและส่วนของผู้ถือหุ้นในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาด้วย ทั้งนี้งบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้น นอกจากเพื่อประโยชน์ในการเสนอรายงานทางการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้ถูกต้องตามประมวลรัษฎากรแล้ว ผู้บริหารของกิจการยังสามารถใช้ข้อมูลในงบการเงิน เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งปรับปรุงผลการดำเนินงานของกิจการของตนให้ดีขึ้น อีกทั้ง หากผู้ประกอบการต้องการจะหาแหล่งเงินกู้จากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการแล้วด้วย ธนาคารหรือสถาบันการเงินเหล่านั้นก็จะใช้งบการเงินในการวิเคราะห์ความเสี่ยง และความสามารถในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยก่อนการตัดสินใจปล่อยสินเชื่อเช่นเดียวกัน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เราไม่อาจทราบได้ว่าผู้ประกอบการ SMEs โดยส่วนใหญ่แล้วให้ความสำคัญกับงบการเงินต่อการตัดสินใจในเชิงธุรกิจมากนักน้อยเพียงใด หรือผู้ประกอบการสามารถอ่านรายงานทางการเงินได้เข้าใจมากนักน้อยเพียงใด สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการขาดความรู้เกี่ยวกับงบการเงินหรือการมองไม่เห็นประโยชน์ของการใช้งบการเงินในการทำธุรกิจ รวมถึงการขาดการวางแผนเกี่ยวกับธุรกิจของตนในอนาคตด้วยก็เป็นไปได้ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาหรือข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในการบริหารธุรกิจ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงบการเงินและปัญหาหรือข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากงบการเงิน

งบการเงิน (Financial Statement) หมายถึง รายงานข้อมูลทางการเงินที่ได้จัดทำขึ้นจากข้อมูลทางการเงินที่กิจการได้จัดบันทึกไว้ในรอบระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการ ฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการในรอบระยะเวลานั้นๆ

งบการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างมากสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจ และยังมีบทบาทสำคัญมากขึ้นเมื่อ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2543) ได้ขอมติต่อคณะรัฐมนตรีประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 โดยมีเนื้อหาสำคัญที่ต้องการทำให้คุณภาพของการจัดทำบัญชีของภาคธุรกิจมีมาตรฐานยิ่งขึ้น มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจการการค้าของประเทศโดยรวมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้สารสนเทศจากงบการเงิน นอกจากนี้ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2552) ได้อธิบายว่ากลยุทธ์การบริหารบัญชีเพื่อธุรกิจก้าวไกล ภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจ ถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการ SMEs ไทยไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งหากผู้ประกอบการสามารถบริหารระบบบัญชีภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำสารสนเทศทางบัญชีมาประยุกต์ใช้ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ การควบคุม การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขงาน จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนและดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะช่วยให้ธุรกิจสามารถก้าวไกลในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจได้อย่างแน่นอน

กัลยาภรณ์ ปานมะเริง เบอร์ด (2546) ได้กล่าวถึงงบการเงินซึ่งผู้ใช้งบการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารกิจการ ได้แก่งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น และงบกระแสเงินสด ซึ่งงบการเงินเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สารสนเทศเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน กระแสเงินสด และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับบุญเสริม วิมุกตะนันท์ และคณะ (2554) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยอ้างอิงจากแม่บทการบัญชีว่า การจัดทำงบดังกล่าวได้จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์โดยทั่วไป และมีการจัดทำและนำเสนออย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้งบการเงินซึ่งต้องใช้งบการเงินเป็นแหล่งสารสนเทศทางการเงินที่สำคัญ เพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เช่น ประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างและผู้ขายสินค้า การจ่ายดอกเบี้ย การจ่ายเงินกู้ เป็นต้น นอกจากนี้ McMahan, R. (2005) ยังได้กล่าวว่า หน้าที่สำคัญของการรายงานทางการเงินคือการทบทวนสิ่งที่ผ่านไปแล้วการยืนยันข้อมูลทางการเงินเพื่อประโยชน์หลักในการประเมินความสำเร็จของการตัดสินใจในอดีตและกำหนดสถานภาพในปัจจุบัน

สารสนเทศทางบัญชีกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นงบการเงินมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการบริหารธุรกิจ ดังที่สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2546) ได้อธิบายถึง สารสนเทศทางบัญชีกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่จะทำให้การบริหารธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์นี้คือ ผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่งานที่บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุประสิทธิผลตามนโยบายของกิจการงานของผู้บริหารที่มีความจำเป็นและเครื่องมือที่ถูกใช้ในการวัดความสามารถเชิงการบริหารของผู้บริหาร สามารถจำแนกได้เป็นหน้าที่งาน ได้แก่ การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ

ดังนั้น การที่ผู้บริหารจะสามารถทำหน้าที่ทางการบริหารได้อย่างสมบูรณ์ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสารสนเทศที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ทางการบริหารได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้จึงได้กล่าวไว้ว่าสารสนเทศจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารให้ดำเนินต่อไปได้ ผู้บริหารคนใดไม่มีสารสนเทศเพื่อการบริหารก็จะขาดพลังที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆได้ ดังนั้น สารสนเทศทางบัญชีจึงนับเป็นข้อมูลประเภทหนึ่งที่สำคัญ และจำเป็นต่อผู้บริหารในระดับต่างๆ ทั้งนี้

เพราะสารสนเทศทางการบัญชีเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกิจการที่สามารถกำหนดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ เมื่อมองถึงหน้าที่ทางการบริหารจะพบว่าหน้าที่ทางการบริหารมีการใช้สารสนเทศทางการบัญชีด้วยกันทั้งสิ้น

ปัญหาหรือข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากงบการเงิน

ปัจจุบันนี้ ธุรกิจ SMEs เข้าถึงแหล่งทุนได้ยากกว่ากิจการขนาดใหญ่ เนื่องจาก ความมั่นคง ความน่าเชื่อถือของกิจการ ความไม่เพียงพอของหลักทรัพย์ค้ำประกัน และความไม่พร้อมของเอกสารทางการเงิน เช่น ขาดการเก็บข้อมูลทางการเงินอย่างเป็นระบบ ความไม่โปร่งใสของข้อมูลทางการเงิน ซึ่งส่งผลให้ SMEs ไม่สามารถพัฒนาให้มีความเป็นมาตรฐาน โปร่งใส และยั่งยืนได้ในอนาคต (ธงชัย อำนวย, 2556 (ก)) นอกจากนี้ ธงชัย อำนวยสวัสดิ์ (2556 (ข)) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่า คุณภาพทางการเงินที่ดีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ย่อมมาจากการมีงบการเงินที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลา ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนภายนอก และสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินให้กับกิจการ แต่ในปัจจุบันนี้ SMEs ยังขาดความรู้ในการจัดทำระบบบัญชีที่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ การไม่ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของรายงานทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา คำนวนสฤณี (2543) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาในการใช้รายงานทางการเงินในการบริหารธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งพบว่า ช่วงเวลาที่จัดทำรายงานทางการเงินส่วนใหญ่จะจัดทำในช่วงเวลาสิ้นเดือน ทั้งนี้เนื่องจากต้องการทราบผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของธุรกิจ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจขนาดย่อม ผู้จัดทำรายงานทางการเงินจะมีฝ่ายบัญชีที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานทางการเงินเอง โดยไม่นิยมนำบุคคลจากภายนอก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการรักษาความลับทางธุรกิจบางอย่าง เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันทางธุรกิจค่อนข้างมาก และมีความสะดวกในการที่ผู้บริหารสามารถจะทราบข้อมูลได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ จุติพร สิริอรุณรุ่งโรจน์ (2546) ได้ศึกษาพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณค่าของข้อมูลทางการเงินที่จัดทำขึ้นโดยแผนกบัญชีนั้นมีความเชื่อถือได้มากที่สุด รองลงมาคือ ความครบถ้วน มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เข้าใจง่าย เปรียบเทียบกันได้ และทันต่อเวลา ตามลำดับ ซึ่งผู้บริหารมีความต้องการให้ข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และต้องการรูปแบบรายงานที่เข้าใจง่าย มีความครบถ้วน และมีการวิเคราะห์ชี้แจงสิ่งผิดปกติ เพื่อสามารถนำรายงานหรือข้อมูลไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น และกัลย์ธีรา สุทธิญาณวิมล (2552) ยังได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ของผู้ประกอบการที่แตกต่างกันทำให้มีความเข้าใจในงบการเงินแตกต่างกัน คุณภาพด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่ การนำระบบสารสนเทศมาช่วยในการปฏิบัติงานทางด้านการบัญชี จะทำให้การทำงานสะดวก รวดเร็ว ได้ข้อมูลทันเวลาต่อการนำไปใช้ คุณภาพด้านความเชื่อถือได้ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมปิดบังข้อมูลที่สำคัญยอมทำให้ข้อมูลในงบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ และกิจการที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี ทำให้สามารถป้องกันการเกิดการทุจริตและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน รวมถึงการทำให้การจัดทำงบการเงินมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และคุณภาพด้านการเปรียบเทียบกันได้ ได้แก่ มาตรฐานการบัญชีกำหนดแนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชี โดยใช้หลักความสม่ำเสมอ ทำให้งบการเงินเปรียบเทียบกันได้

อย่างไรก็ตาม ภัทรา นาคน้อย (2551) ได้ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เงินเพื่อการบริหารของผู้ประกอบการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาและข้อจำกัดที่พบในระดับปานกลางได้แก่ ความล่าช้าของการแสดง รายงานทางการเงิน และการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและใช้เงินที่เพียงพอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และเลือกตัวอย่างตามสะดวก จำนวน 10 ราย และสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการ 10 ราย โดยใช้แบบสอบถามทั้งแบบมีและไม่มีโครงสร้าง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะถูกนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาในการสรุปผลการศึกษา

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ข้อมูลที่ได้ ถูกนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) แสดงค่าความถี่หรือร้อยละ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ประกอบการ เช่น เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ และประเภทของธุรกิจ เป็นต้น วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์เงินเพื่อการบริหารของกิจการ โดยสรุปออกมาเสนอในรูปแบบของการบรรยาย และมีค่าระดับ 1 – 5 ซึ่ง 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด และ 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและธุรกิจ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 และมีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.0 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 34.0 มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่จัดตั้งธุรกิจเป็นบริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคล ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 47.0 และ 45.0 ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 82.0 ประกอบธุรกิจซื้อมาขายไป

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีเงินทุนในการจัดตั้งกิจการไม่เกิน 5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 85 และมีมูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิของกิจการ (รอบระยะเวลาบัญชี 2555) ส่วนมากไม่เกิน 50 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.0 นอกจากนี้ ผู้ประกอบการส่วนมากมีจำนวนพนักงานและลูกจ้างไม่เกิน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 89.0 และมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ (ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน) ส่วนใหญ่ เกิน 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.0 (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและธุรกิจ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	40	40.0
หญิง	60	60.0
รวม	100	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1	1.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	9	9.0
อนุปริญญา	19	19.0
ปริญญาตรี	61	61.0
สูงกว่าปริญญาตรี	10	10.0
รวม	100	100.0
ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 1 ปี	15	15.0
1-3 ปี	16	16.0
4-6 ปี	15	15.0
7-10 ปี	20	20.0
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	34	34.0
รวม	100	100.0
ประเภทของการจัดตั้งธุรกิจ		
บริษัทจำกัด	47	47.0
ห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคล	45	45.0
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	8	8.0
รวม	100	100.0
ประเภทของการประกอบธุรกิจ		
การซื้อมาขายไป	82	82.0
การบริการ	11	11.0
การผลิต	7	7.0
รวม	100	100.0
เงินทุนในการจัดตั้งกิจการ		
ไม่เกิน 5 ล้านบาท	85	85.0
เกิน 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท	8	8.0
เกิน 10 ล้านบาทขึ้นไป	7	7.0
รวม	100	100.0
มูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิของกิจการ (รอบระยะเวลาบัญชี 2555)		
ไม่เกิน 50 ล้านบาท	91	91.0
51 - 100 ล้านบาท	5	5.0
เกินกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป	4	4.0
รวม	100	100.0
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง		
ไม่เกิน 50 คน	89	89.0

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
51 - 100 คน	6	6.0
เกินกว่า 100 คนขึ้นไป	5	5.0
รวม	100	100.0
ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ (ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน)		
ไม่เกิน 1 ปี	9	9.0
ไม่เกิน 5 ปี	12	12.0
เกิน 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี	13	13.0
เกิน 10 ปี ขึ้นไป	66	66.0
รวม	100	100.0

2. ปัญหาหรือข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากงบการเงินเพื่อการบริหารของกิจการ ผลปรากฏดังนี้

2.1 ข้อมูลทางการเงินที่ผิดพลาด

สัดส่วนของผู้ประกอบการที่มีความเห็นว่ากิจการของตนเองมีและไม่มีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องต่อไปนี้ อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องการขาดการวางระบบบัญชีที่ถูกต้อง และเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 58.0 โดยมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.31 ที่ค่าเฉลี่ย 3.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06

2) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 55.0 โดยมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.18 ที่ค่าเฉลี่ย 3.62 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.22

3) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องการขาดบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 55.0 โดยมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.82 ที่ค่าเฉลี่ย 3.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.30

2.2 ความล่าช้าของการแสดงข้อมูลในรายงานทางการเงิน

สัดส่วนของผู้ประกอบการที่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีและไม่มีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องต่อไปนี้ และผู้ประกอบการที่มีความเห็นว่ากิจการของตนเองไม่มีปัญหาและข้อจำกัดเหล่านี้ อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบุคลากรทางด้านบัญชีซึ่งไม่เพียงพอกับปริมาณงานนั้น คิดเป็นร้อยละ 52.0 โดยมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.08 ที่ค่าเฉลี่ย 3.58 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14

2) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจการของตนไม่มีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 54.0 และ 57.0 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานนั้น

มีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.39 ที่ค่าเฉลี่ย 3.46 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.25 นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่มีความเห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลนั้น มีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.77 ที่ค่าเฉลี่ย 3.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07

3) ผู้ประกอบการมีความเห็นว่ากิจการของตนมีและไม่มีปัญหาหรือข้อจำกัดในเรื่องการขาดบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นสัดส่วนที่เท่ากันที่ร้อยละ 50 ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่เห็นว่ากิจการของตนมีปัญหาในเรื่องดังกล่าวนี้ ได้ให้ระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.00 ที่ค่าเฉลี่ย 3.64 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.22

2.3 การขาดความรู้ความเข้าใจในการอ่านงบการเงิน

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจในการอ่านงบการเงิน ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลจากงบการเงินมาใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผน การควบคุม การสั่งการและการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ คิดเป็นร้อยละ 58.0 โดยมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.24 ที่ค่าเฉลี่ย 3.64 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.22

2.4 ผู้รับผิดชอบงานด้านบัญชีขาดความรู้/ประสบการณ์ ในการดำเนินงานของ

ธุรกิจ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรที่รับผิดชอบงานทางด้านบัญชีของกิจการขาดความรู้และประสบการณ์อย่างเพียงพอในการดำเนินธุรกิจ แต่มีสัดส่วนใกล้เคียงกับผู้ประกอบการที่ไม่มีปัญหาในการดำเนินธุรกิจในเรื่องดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 52.0 โดยมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.08 ที่ค่าเฉลี่ย 3.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04

2.5 ผู้ประกอบการไม่เห็นประโยชน์ในการใช้งบการเงิน นอกเหนือจากการยื่นเสียภาษี และยื่นให้พาณิชย์จังหวัด

ผู้ประกอบการส่วนมากเห็นประโยชน์ในการใช้งบการเงินเพื่อประโยชน์อย่างอื่นนอกเหนือจากการยื่นเสียภาษีและยื่นให้พาณิชย์จังหวัดเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 85.0

อภิปรายผล

ปัญหาหรือข้อจำกัดหลักที่ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงบการเงินได้อย่างเต็มที่นั้นไม่ได้มาจากปัญหาด้านความเพียงพอของอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ เพราะผู้ประกอบการสามารถจัดซื้อหาสิ่งเหล่านี้มาเติมเต็มในธุรกิจได้ หากแต่ปัญหาหลักนั้นมีสาเหตุมาจากความรู้ความสามารถของบุคลากร โดยเฉพาะความรู้ด้านบัญชีและภาษีอากร ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการเองหรือบุคลากรทางการบัญชี อันส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการลดน้อยลง และมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่า สาเหตุอื่นที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงบการเงินเพื่อการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่นั้น เนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้

1) การขาดความละเอียดในการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือและไม่สามารถนำตัวเลขในงบการเงินมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

2) ธุรกิจจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูกมีวิธีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ธุรกิจรุ่นพ่อจะไม่สนใจตัวเลขในงบการเงินเท่ากับประสบการณ์ ทักษะการเจรจา และการรับรู้ของผู้ประกอบการทั้งในอดีต

และในปัจจุบัน ดังนั้น จึงเกิดการถ่ายทอดความรู้และทัศนคติในการบริการธุรกิจดังกล่าวจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูก

3) นักบัญชีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองสูง ขาดทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่น และไม่มีใจรักในงานบริหาร ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน นักบัญชีมักจะไม่ปรึกษาผู้อื่น อีกทั้ง นักบัญชีส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางด้านภาษีอากรและหลักการบัญชีที่ถูกต้องและแม่นยำ ส่งผลให้เกิดการทำงานที่ผิดพลาดอยู่เสมอๆ และไม่สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ประกอบการได้ เช่น ไม่สามารถเสนอข้อมูลเพื่อการพัฒนาองค์กร

4) การบันทึกบัญชีที่ไม่ถูกต้องและครบถ้วนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ส่งผลให้ตัวเลขที่อยู่ในงบการเงินไม่สะท้อนสถานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานที่แท้จริง (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เงิน

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เงิน	ไม่ใช่	ใช่	ระดับของปัญหา					ระดับของปัญหาโดยเฉลี่ย	
		รวม	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		จำนวน (ร้อยละ)							
1. ข้อมูลทางการเงินที่ผิดพลาด									
1.1 ขาดการวางระบบบัญชีที่ถูกต้องเหมาะสม	42 (42.0)	58 (58.0)	3 (5.17)	1 (1.72)	8 (13.79)	41 (70.69)	5 (8.62)	3.76 (1.06)	มาก
1.2 ขาดเทคโนโลยีที่ช่วยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	45 (45.0)	55 (55.0)	3 (5.45)	6 (10.91)	3 (5.45)	40 (72.73)	3 (5.45)	3.62 (1.22)	มาก
1.3 ขาดบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย	45 (45.0)	55 (55.0)	3 (5.45)	4 (7.27)	3 (5.45)	38 (69.09)	7 (12.73)	3.76 (1.3)	มาก
2. ความล่าช้าของการแสดงรายงานทางการเงิน									
2.1 จำนวนบุคลากรทางด้านบัญชีไม่เพียงพอกับปริมาณงาน	48 (48.0)	52 (71.43)	3 (5.77)	5 (9.62)	6 (11.54)	35 (67.31)	3 (5.77)	3.58 (1.14)	มาก
2.2 อุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	54 (54.0)	46 (46.0)	4 (8.70)	5 (10.87)	6 (13.04)	28 (60.87)	3 (6.52)	3.46 (1.25)	ปานกลาง
2.3 ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเก็บรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูล	57 (57.0)	43 (43.0)	1 (2.33)	5 (11.63)	7 (16.28)	27 (62.79)	3 (6.98)	3.60 (1.07)	มาก
2.4 ขาดบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูล	50 (50.0)	50 (50.0)	3 (6.00)	4 (8.00)	6 (12.00)	32 (64.00)	5 (10.00)	3.64 (1.22)	มาก
3. การขาดความรู้ความเข้าใจในการอ่านงบการเงิน	42 (42.0)	58 (58.0)	2 (3.45)	3 (5.17)	14 (24.14)	34 (58.62)	5 (8.62)	3.64 (0.97)	มาก
4. ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีขาดความรู้/ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ	48 (48.0)	52 (52.0)	2 (3.85)	3 (5.77)	9 (17.31)	32 (61.54)	6 (11.54)	3.71 (1.04)	มาก
5. ไม่เห็นประโยชน์ในการใช้เงิน นอกเหนือจากการยื่นเสียภาษี และยื่นให้พาณิชย์จังหวัด	85 (85.0)	15 (15.0)	1 (6.67)	1 (6.67)	7 (46.67)	4 (26.67)	2 (13.33)	3.33 (1.05)	ปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แม้ว่าทัศนคติและวิธีการประกอบธุรกิจที่สืบทอดกันจากรุ่นสู่รุ่นนั้นจะมีความสำคัญและช่วยให้ธุรกิจนั้นสามารถดำเนินการอย่างประสบความสำเร็จมาได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งก็ตาม แต่ในสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต การแข่งขันที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น และกฎหมายต่างๆที่สลับซับซ้อนมากกว่าเดิมนั้น ทำให้ผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรจะต้องมีความรู้ในการประกอบธุรกิจที่หลากหลายศาสตร์ เช่น การบริหารจัดการ การบัญชี การเงิน กฎหมาย ภาษีอากร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง รู้ลึกและรู้จริง โดยเฉพาะการอ่านงบการเงินให้เป็น และสามารถนำตัวเลขในงบการเงินไปวิเคราะห์สถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ อันนำไปสู่การวางแผน การควบคุม การตัดสินใจ และการสั่งการให้กิจการดำเนินการไปได้อย่างประสบความสำเร็จและยั่งยืนในอนาคต

2. ปัญหาและข้อจำกัดที่ผู้ประกอบการพบว่าเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ผู้ประกอบการได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากคนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นความไม่น่าเชื่อถือของงบการเงินแม้ว่าจะผ่านการจัดทำของนักบัญชี และผ่านการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาแล้วก็ตาม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่สามารถนำตัวเลขในงบการเงินเหล่านั้นไปใช้งานได้ เพราะตัวเลขดังกล่าวไม่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานจริง ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้ประกอบการควรเพิ่มความระมัดระวัง และรอบคอบในการคัดเลือกผู้ทำบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญในการจัดทำและตรวจสอบงบการเงิน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดจากการจ้างบุคคลเหล่านี้โดยตรง หรือจ้างผ่านสำนักงานบัญชีก็ตาม ทั้งนี้ เพิ่มประโยชน์ในการเพิ่มคุณค่าให้กับงบการเงินของกิจการนั่นเอง

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2543. **พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543**. กระทรวงพาณิชย์ : กรุงเทพฯ.
- กัลยาภรณ์ ปานมะเร็ง เบอร์ด. 2546. **การบัญชีการเงิน Financial Accounting**. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ท็อป จำกัด.
- จตุพร สิริอรุณรุ่งโรจน์. 2546. ความต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการตัดสินใจด้านกิจกรรมทางการตลาดของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในเขตจังหวัดลพบุรี. **วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**.
- ธงชัย สวัสดิ์. 2556 (ก). **รายงานทางการเงินกับการแข่งขันทางการเงินของ SMEs ไทย (ตอนที่ 1)**. สืบค้นวันที่ 4 ตุลาคม 2556 จาก www.bloggang.com/viewdiary.php?id=drnui&month=6-2009&date=22&group=3&gblog=1.
- ธงชัย สวัสดิ์. 2556 (ข). **รายงานทางการเงินกับการแข่งขันทางการเงินของ SMEs ไทย (ตอนที่ 2)**. สืบค้นวันที่ 4 ตุลาคม 2556 จาก www.bloggang.com/viewdiary.php?id=drnui&month=7-2009&date=13&group=3&gblog=2.
- บุญเสริม วิมุฑิตะพันธ์ และคณะ. 2554. **การบัญชีชั้นกลาง 1**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บริษัทวี.พรีนท์ (1991) จำกัด.
- ภัทรา นาคน้อย. 2551. การใช้เงินเพื่อการบริหารของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกลุ่มอุตสาหกรรมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. 2546. **การบัญชีต้นทุน แนวคิด และการประยุกต์เพื่อการตัดสินใจเชิงบริหาร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุกัญญา คำนวนสกุณี. 2543. การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินในการบริหารงานของธุรกิจขนาดย่อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. **วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้**.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2556. **การร่วมลงทุน**. สืบค้นวันที่ 4 ตุลาคม 2556 จาก www.sme.go.th/Pages/Equity.aspx.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2552. **กลยุทธ์การบริหารบัญชีเพื่อธุรกิจก้าวไกล ภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทย.
- MaMahon, R. 2005. **Putting SME Financial Reporting into Theoretical and Practical Perspective**. SCHOOL OF COMMERCE RESEARCH PAPER SERIES : 98-10, The Flinders University of South Australia.